

Fråga om en arbetsgivare haft rätt att avskeda en bussförare. Arbetsdomstolen har funnit att den samlade misskötsamheten inte är sådan att det förelegat grund för avskedande men väl saklig grund för uppsägning.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2014-11-26
StockholmDom nr 83/14
Mål nr A 218/13**KÄRANDE**

Svenska Kommunalarbetareförbundet, Box 19039, 104 32 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Josephine Trinder, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 Stockholm

SVARANDE

1. Sveriges Bussföretag, Box 5384, 102 49, Stockholm
2. Nobina Sverige AB, 556057-0128, Armégatan 38, 171 71, Solna
Ombud för båda: arbetsrättsjuristen Henrik Olander, Transportgruppen TGS
Service AB, Box 186, 201 21 Malmö

SAKEN

ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Bakgrund

Nobina Sverige AB (Nobina) är ett bussföretag som bedriver linje- och beställningstrafik i hela Sverige. Nobina är medlem i Sveriges Bussföretag och därigenom bundet av kollektivavtal med Svenska Kommunalarbetareförbundet (Kommunal). A.AZ. är medlem i Kommunal och har varit anställd hos Nobina som bussförare sedan slutet av 1990-talet.

A.AZ. avskedades den 13 augusti 2013. Tvisten gäller om det funnits laga skäl för avskedande eller saklig grund för uppsägning.

Yrkanden och inställning m.m.

Kommunal har yrkat i första hand att Arbetsdomstolen ska

1. förklara avskedandet av A.AZ. ogiltigt och
2. förplikta Nobina att till A.AZ. betala allmänt skadestånd med 150 000 kr.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte funnits skäl för avskedande, men väl saklig grund för uppsägning, har Kommunal yrkat i andra hand att domstolen ska förplikta Nobina att till A.AZ. betala

1. semesterersättning med 9 087 kr avseende tiden den 13 augusti 2013 till och med den 13 februari 2014,
2. allmänt skadestånd med 100 000 kr.

Kommunal har yrkat ränta enligt 6 § räntelagen på de allmänna skadestånden från dagen för delgivning av stämning (den 4 november 2013) och på semesterersättningen från den 25 februari 2014, allt till dess betalning sker.

Arbetsgivarparterna har bestritt käromålet i dess helhet. Arbetsgivarparterna har vitsordat yrkad semesterersättning och sättet att beräkna ränta. Inte något belopp avseende allmänna skadestånd har vitsordats.

Arbetsgivarparterna har för egen del kvittningsvis gjort gällande en motfordran om 4 765 kr avseende perioden den 3–14 januari 2013. Kommunal har medgett att avräkning får ske.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till utveckling av sin talan har parterna i huvudsak anfört följande.

Arbetsgivarparterna

Sammanfattning av grunderna

A.AZ. har den 1 juli 2013 framfört buss på ett grovt vårdslöst och riskfyllt sätt och i strid med flaggvakternas instruktioner. Han har fällt kränkande tillmälen och könsord samt gestikulerat mot en flaggvakt. Han har undanhållit trafikledningen viktig information om bussens skador trots att han varit medveten om sin skyldighet att lämna korrekt information. Hans agerande har inneburit att han utsatt både sig själv och passagerarna för stora risker samt att Nobina förorsakats höga kostnader för att reparera fordonet.

Han har vidare under hösten 2011 skrikit hotelser och betett sig hotfullt mot gruppcheferna M.A. och P.J., vilket han erhöll en varning för.

Den 7 september 2012 lämnade A.AZ. felaktiga och ofullständiga uppgifter till trafikledningen i samband med att han tvingades att vända sin buss på en smal väg med bl.a. dikeskörning som följd. Nobina har haft samtal med A.AZ. om vikten av att lämna korrekt och fullständig information till trafikledningen.

Den 3 oktober 2012 skrek A.AZ., i samband med en kallelse till ett utvecklingssamtal, till sin chef J.L. varefter J.L. höll ett tillrättavisande samtal med honom.

Den 19 december 2012 vid ett besök hos företagshälsan skrek han vid två tillfällen ”dra åt helvete” till J.L. och tilldelades en varning för detta beteende.

A.AZ. har uppsåtligen lämnat oriktiga uppgifter till arbetsledningen och till följd härav fått för mycket lön för januari 2013. Detta har kommit till Nobinas kännedom först efter avskedandet.

Det har mot beaktande härav förelegat laga grund för avskedande och i vart fall saklig grund för uppsägning. Det har inte skäligen kunnat krävas att Nobina

skulle omplacera honom och det har i vart fall inte funnits några lediga arbeten som han haft tillräckliga kvalifikationer för.

Händelsen den 1 juli 2013

Den 1 juli 2013 cirka kl. 07.30 körde A.AZ. en buss med ett tiotal passagerare mot Tyresö kyrka. Vid en rondell i korsningen Tyresövägen och Lagergrens väg pågick vägarbeten och ett antal flaggvakter var på plats för att dirigera trafiken. A.AZ. stoppades innan bussen kom fram till rondellen av en flaggvakt. Flaggvakten informerade om att han måste vänta ett par minuter och att han efter klartecken skulle köra åt ”fel” håll i rondellen, dvs. vänstervarv. Eftersom det pågick ett vägarbete på höger sida av vägbanan när man körde ut ur rondellen skulle trafiken dirigeras till vänster i rondellen och därefter ut på Tyresövägen i mötande trafiks körbana. A.AZ. blev irriterad när han stoppades. Han gestikulerade mot en flaggvakt. Utan att invänta klartecken körde A.AZ. därefter bussen i högervarv in i rondellen, dvs. på den sida av rondellen som han inte skulle köra på.

Den andra flaggvakten, E.H., försökte stoppa honom inne i rondellen och visade med gester att han inte hade något annat val än att fortsätta runt rondellen i riktning mot det håll som han kommit från. A.AZ. ignorerade också hennes instruktion och genomförde istället en högersväng ut ur rondellen som resulterade i att han körde upp på en ca 30 cm hög refug. Underredet på bussen skrapade i och skadades. När bussen stannade vid busshållplatsen längre bort skrek A.AZ. kränkande tillmälen och könsord till flaggvakten.

Efter att bussen stannat och passagerarna lämnat bussen kontaktade A.AZ. trafikledningen och talade med trafikledaren Z.Z. A.AZ. förklarade för trafikledaren att bussen inte gick att starta och att det uppstått ett fel på en dörr. Han nämnde inte att han kört upp på en refug. Inte heller nämnde han att det läckte etanol från underredet, vilket han kände till. Trafikledaren gav honom därför den felaktiga instruktionen att försöka starta bussen. Genom att undanhålla trafikledningen korrekt information utsatte A.AZ. både sig själv och passagerarna för stor fara eftersom ett försök att starta bussen hade kunnat innebära risk för brand. A.AZ. misslyckades emellertid med att starta bussen och ringde återigen till trafikledningen och fick då prata med trafikledaren A.B. Inte heller denna gång uppgav han vad som verkligen hade hänt utan nämnde endast något om att det hängde en ”slang eller någonting” under bussen.

Verkstadsteknikerna D.W. och M.E. kom till platsen före verktygsteknikern C.K. Nobina har av olika skäl inte kunnat få klarhet i vad de förstnämnda verkstadsteknikerna har gjort. När C.K. kom till platsen var bränsleröret sönder och det läckte etanol. Detta bekräftas av vad A.AZ. själv uppgett vid det utredningssamtal som hölls med honom den 4 juli 2013, där han uppgav att han såg att vätska hade runnit ut från bussen innan han kontaktade trafikledningen den andra gången. Vid utredningssamtalet berättade han även att han frågat verkstadsteknikerna vad det var för vätska.

Busschauffören A.H. har till gruppchefen T.O. uppgett att han körde vänstervarv i rondellen varför han inte hade några problem att köra ut ur den.

Bussen fick vid tillfället omfattande skador, bl.a. var underredet skrapat, kabel- och rörrännor var skadade. Dessutom uppstod det skador på rullstolsrampens anslutningskopplingar som finns under bussen. Kostnaderna för att åtgärda skadorna uppgick till 49 978 kr. Bussens servosystem var helt under färden, men skadades vid olyckan.

Informationen om vägarbetet i korsningen Tyresövägen och Lagergrens väg samt uppgift om att förseningar kunde uppstå den aktuella dagen har funnits dels på en anslagstavla som finns i anslutning till den dator där förarna loggar in före sina pass, dels på Nobinas intranät. Det blädderblock som Kommunal hänvisat till används inte för trafikinformation.

Information till chaufförerna

Nobina har varit mycket tydligt mot sina chaufförer när det gäller vikten av att lämna korrekt information till trafikledningen. Detta framgår även av skriften "Om olyckan är framme" som utgör en del av handboken "I kundens tjänst" som varje chaufför tagit del av. Den 20 mars 2013 deltog A.AZ. i en återkommande yrkeskompetensutbildning. Vid kurstillfället användes handboken "I kundens tjänst" som läromedel och man gick bl.a. igenom vikten av att ringa till trafikledningen vid incidenter och berätta vad som hänt. A.AZ. fick handboken när han började arbeta för Nobina (dåvarande Swebus) och även i maj 2010.

Händelsen hösten 2011

Gruppchefen M.A. ringde någon gång under hösten 2011 till A.AZ. för att kalla honom till ett medarbetarsamtal. Eftersom M.A. hörde att A.AZ. var trött bestämdes det att M.A. skulle ringa tillbaka senare. Efter en stund ringde A.AZ. istället upp M.A. och skrek åt honom.

En eller ett par dagar senare kom A.AZ. upp till M.A. Han var mycket aggressiv och krävde att hans hemtelefonnummer skulle tas bort från Nobinas telefonlista. M.A. svarade att han inte hade behörighet att göra det. Vid det tillfället blev A.AZ. ännu mer aggressiv och skrek okvädesord mot M.A. och andra personer som befann sig i rummet. Han hotade bl.a. att slå såväl gruppchefen P.J. som M.A. När de befann sig i en trappa gjorde A.AZ. ett utfall mot M.A. genom att springa uppför trappan och stanna omkring en meter från honom. Gruppcheferna P.J., U.F. och P.H. bevittnade händelsen.

Efter händelsen hade U.F. och M.A. ett samtal med A.AZ. och skyddsombudet P.M. kring vad som inträffat. Vid samtalet förklarade Nobina det oacceptabla i A.AZ:s beteende. Han tilldelades en erinran som gicks igenom vid mötet. Det betonades att om uppförandet upprepades kunde det ytterst leda till anställningens avslutande. A.AZ. lämnade rummet utan att skriva under erinran. Istället skrev U.F. under att A.AZ. delgetts erinran och den skickades även via post till honom.

Händelsen den 7 september 2012

Den 7 september 2012 lämnade A.AZ. felaktiga och ofullständiga uppgifter till trafikledningen i samband med att han tvingades att vända sin buss på en smal väg med bl.a. dikeskörning som följd. Vid detta tillfälle uppstod det skador på bussen som A.AZ. inte rapporterade till trafikledningen, bl.a. att en ljuddämpare hade lossnat och släpade i marken. Efter händelsen hade J.L. samtal med A.AZ. där han förklarade vikten av att anmäla incidenter och ge trafikledningen korrekt information.

Händelsen den 3 oktober 2012

Den 3 oktober 2012 bad gruppchefen J.L. A.AZ. att komma till ett utvecklingssamtal den 5 oktober 2012. De befann sig i en korridor i Nobinas lokaler. A.AZ. blev arg och gjorde ett utfall med sina armar mot J.L. som backade bakåt för att inte träffas. Samtidigt skrek A.AZ.: ”Jag vill inte ha något samtal, jag vill inte ha med dig att göra, gå tillbaka till din plats”. J.L. blev rädd varvid A.AZ. återigen skrek att han skulle gå tillbaka till sin plats.

J.L. hade därefter ett samtal med I.M. från Kommunal om händelsen. J.L. bestämde att A.AZ. endast skulle få en muntlig tillsägelse och han höll därför ett tillrättavisande samtal med A.AZ. vid ett utvecklingssamtal den 5 oktober 2012. Anledningen till att det inte utdelades någon skriftlig varning var att J.L., som var en relativt ny chef, ville försöka bygga upp en god relation med arbetstagaren.

Händelsen den 19 december 2012

Under hösten 2012 hade A.AZ. skadat bussar vid tre olika tillfällen. Den 7 september körde han ned i ett dike, den 22 november backade han på en s.k. betongsugga och den 12 december kolliderade han med en bilist. De två senare händelserna åberopas inte till grund för avskedandet. Under hösten hade J.L. även tillfrågat A.AZ. varför han inte bar reglementsenlig uniform när han körde buss. A.AZ. svarade då att han tog starka sömnmedel för att kunna sova och att han var så trött på morgonen att han inte orkade sätta på sig skjorta och slips, utan körde med t-shirt istället. J.L. erbjöd honom då att börja sitt arbete senare på dagen. A.AZ. godtog inte erbjudandet med motiveringen att han var tvungen att åka hem för att ta sina värktabletter. Ovanstående, tillsammans med A.AZ:s aggressiva beteende den 3 oktober 2012 gjorde att J.L. oroade sig över hans hälsa. Nobina utför persontransporter och värnar om att dess chaufförer mår bra och kan utföra sina uppgifter på ett trafiksäkert sätt. J.L. ville därför att A.AZ. skulle besöka företagshälsovården för ett trepartssamtal och en medicinsk bedömning, vilket inte är någon ovanlig åtgärd när arbetsgivaren behöver en medicinsk bedömning utifrån en synlig risk.

Läkarbesöket bokades några dagar före den 19 december 2012. J.L. förklarade för A.AZ. att han borde komma till det inbokade läkarbesöket och vad som var anledningen till besöket. Även Kommunal informerades om läkarbesöket.

Den 19 december 2012 kom A.AZ. tillsammans med M.F. från Kommunal till Previa. Meningen var att J.L., M.F. och A.AZ. tillsammans skulle möta läkaren

för en genomgång. Därefter skulle en läkarundersökning äga rum. Vid denna skulle J.L. givetvis inte delta. Det är vanligt med trepartssamtal hos Previa där Nobina såsom arbetsgivare först beskriver varför man är orolig för arbetstagarens hälsa.

A.AZ. vägrade emellertid att gå in till läkaren tillsammans med J.L. trots att M.F. vädjade till honom. Därför samtalade endast J.L. och M.F. med läkaren. Vid samtalet beskrev J.L. den oro som uppstått med anledning av händelserna under hösten 2012. Läkaren uppgav då att det var osäkert om A.AZ. var lämplig att köra buss. På fråga från läkaren vilka alternativ som stod till buds uppgav J.L. att det fanns möjlighet att stänga av en arbetstagare med stöd av kollektivavtalet under tid då det pågick utredning. J.L. och M.F. lämnade sedan rummet för att A.AZ. skulle komma in till läkaren för samtal. När J.L. lämnade rummet sade han ”Hej då A.” varvid denne svarade ”dra åt helvete”. Detta upprepade han sedan en gång till med högre röst.

Läkaren ringde sedan upp J.L. och berättade att han hade sjukskrivit A.AZ. och att kontakter skulle tas med syn- och diabetesläkare. Eftersom läkaren gjorde bedömningen att A.AZ. skulle vara sjukskriven var det självklart att Nobina följde läkarens bedömning. Nobina behövde därför inte ta ställning till om arbetstagaren skulle stängas av med stöd av kollektivavtalet.

Den 21 december 2012 erhöll A.AZ. en skriftlig varning. Företrädare för Kommunal fick del av innehållet i varningen innan den överlämnades till arbetstagaren. Det var inte fråga om någon disciplinpåföljd utan en reaktion från Nobina på arbetstagarens dåliga beteende. Enligt kollektivavtalet får arbetsgivaren tilldela en arbetstagare en skriftlig varning om denne gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. En sådan rätt föreligger även utan stöd av kollektivavtal.

Lönen under januari 2013

A.AZ. var sjukskriven under delar av januari 2013. Eftersom Försäkringskassan inte beviljade honom sjukpenning beslutade Nobina att han istället skulle erhålla full lön under sjukskrivningsperioden. I samband med beslutet förklarade arbetsgivaren för A.AZ. att han skulle bli återbetalningsskyldig till Nobina om Försäkringskassan senare beslutade att bevilja honom sjukpenning för samma period. Under våren 2013 svarade A.AZ. på fråga från J.L. att han inte fått någon sjukpenning. Först i augusti 2013 fick Nobina kännedom om att Försäkringskassan betalat sjukpenning för den aktuella tiden. Detta innebär att A.AZ. uppsåtligen lämnat oriktiga uppgifter till arbetsledningen för att tillskanska sig en ekonomisk fördel på Nobinas bekostnad.

Att A.AZ. fått lön för januari 2013 framgår av lönespecifikationen. Dessutom måste A.AZ. rimligen fått del av den utbetalnings-specifikation från Försäkringskassan där det anges att sjukpenningen avser den 3–20 januari 2013, dvs. den period då Nobina beslutade att lön skulle utgå i avvaktan på Försäkringskassans beslut.

Först efter avskedandet, närmare bestämt den 29 augusti 2013, fick Nobina kännedom om att A.AZ. underlåtit att meddela Nobina att han fått sjukpenning. Händelsen togs upp vid lokala tvisteförhandlingar den 4 och 9 september 2013. Eftersom bolaget fick kännedom om förhållandet först efter avskedandet får arbetsgivarparterna åberopa omständigheterna, trots att de inte nämndes i den skriftliga motiveringen till avskedandet.

Omplaceringsskyldighet

Den misskötsamhet som lagts A.AZ. till last är av sådan art att det inte varit skäligt att undersöka möjligheterna till omplacering. Det har inte funnits några lediga arbeten som han haft tillräckliga kvalifikationer för.

Kommunal

Sammanfattning av grunderna för talan

Det som inträffade den 1 juli 2013 var en olyckshändelse som inte kan läggas A.AZ. till last. Han har inte medvetet ignorerat flaggvakternas instruktioner eller uppträtt olämpligt mot någon flaggvakt. Han har såväl den 1 juli 2013 som den 7 september 2012 följt Nobinas instruktioner om att ta kontakt med trafikledningen vid olyckor. A.AZ. har inte, på sätt som arbetsgivarparterna gjort gällande, uppträtt olämpligt mot M.A. under hösten 2011 eller mot J.L. under hösten 2012. Han har heller inte varit medveten om att han fått för mycket lön eller lämnat oriktiga uppgifter på sätt som arbetsgivarparterna gjort gällande.

A.AZ. har avskedats från sin anställning utan att det ens förelegat saklig grund för uppsägning. För det fall Arbetsdomstolen finner att laga grund för avskedande saknas men att omständigheterna är sådana att de i och för sig utgör saklig grund för uppsägning, föreligger likväl inte saklig grund eftersom Nobina underlåtit att göra en omplaceringsutredning.

Grunden för semesteryrkandet är att A.AZ. har rätt till inestående semesterersättning som han tjänat in under tid då han varit frånvarande på grund av sjukdom.

Händelsen den 1 juli 2013

Den 1 juli 2013 körde A.AZ. buss från Gullmarsplan mot Tyresö kyrka. Ett par kilometer före ändstationen pågick asfalteringsarbeten i anslutning till en rondell. På platsen fanns flaggvakter som dirigerade trafiken.

När A.AZ. kom till rondellen blev han stoppad av en kvinnlig flaggvakt som var placerad rakt framför bussen. När A.AZ. stod i kön blev han framdirigerad av en kvinnlig flaggvakt vid två tillfällen. Han försökte få information om hur lång tid hon trodde att han skulle behöva bli stående men flaggvakten visade inte något intresse av att prata med honom. Efter det att bussen stått stilla ett tag fick A.AZ. kramp i benet och släppte därför foten från bromspedalen varvid bussen rullade några centimeter. Han stannade emellertid bussen omedelbart. En

manlig flaggvakt kom då fram till den kvinnliga flaggvakten och även han visade att han inte fick åka. Den manliga flaggvakten ställde sig till vänster om bussen i bussens färdriktning.

När det blev dags att åka visade den kvinnliga flaggvakten tydligt att han skulle köra genom att med armen och flaggan göra cirklar i riktningen framåt. Hon gjorde detta två gånger och flyttade sig åt sidan så att han kunde köra framåt. Innan A.AZ. körde framåt gestikulerade han flera gånger åt den kvinnliga flaggvakten för att försäkra sig om att det var klart att köra. Då han inte fick något gensvar tolkade han situationen så att det var klart att köra. Samtidigt som den kvinnliga flaggvakten visade att han skulle köra framåt tog den manliga flaggvakten några steg åt sidan ut i andra körfältet och även han visade att det var klart att köra.

A.AZ. körde in i rondellen i den normala färdriktningen, dvs. högervarv. Den vanliga utfarten från rondellen var dock avspärrad av en kvinnlig flaggvakt som tydligt visade att han inte kunde köra in på den sidan. Det fanns ingen flaggvakt i rondellen som visade att han skulle köra på annat sätt än vad han gjorde. Han fick inte heller någon instruktion om att stanna eller backa tillbaka i rondellen. A.AZ. var därför tvingad att köra ut ur rondellen på det som i vanliga fall utgjorde den mötande trafikens vägbana. När han gjorde högersvängen skrapade bussen i refugen som är 12 centimeter hög och stannade efter cirka 200 meter. När bussen hade stannat kom en annan kvinnlig flaggvakt fram till honom och skrek åt honom. Han upplevde att flaggvakten var otrevlig.

A.AZ. blev således feldirigerad in i rondellen. Även en personbil och en buss som kördes av A.H. blev feldirigerade in i rondellen. Eftersom A.AZ. hade instruerats att köra på detta sätt gjorde han inledningsvis bedömningen att bussen även skulle klara av en högersväng när han skulle köra ut ur rondellen. Med facit i hand visade det sig att den aktuella bussen inte klarade av en så snäv högersväng.

Efter att bussen stannat försökte A.AZ. starta bussen men motorn stängdes av med en gång och mittenpartiets dörrar var öppna. A.AZ. tog därför omgående kontakt med trafikledningen för att få assistans. Han inspekterade bussen från utsidan men kunde inte upptäcka några skador. Han försökte starta bussen ytterligare en gång. När han gjorde detta såg han att den röda bromslampan lyste varför han inspekterade bussen på nytt från utsidan. Han tittade under bussen och kunde se att ett rör av något slag hade gått av. Han kontaktade därför trafikledningen på nytt och meddelade att det inte gick att starta bussen och att bromsstopplampan var lös. Han fick då till svar att han skulle försöka starta bussen igen varvid A.AZ. förklarade att det inte gick. Han försökte inte att starta bussen igen efter det. Anledningen till att han inte uttryckligen berättade för trafikledningen att han kört upp på en refug är att han inte kom på det svenska ordet. Detta har A.AZ. talat om för J.L. Han såg något som droppade från bussens underrede men visste inte vad det var.

När verkstadsmekanikerna D.W. och M.E. kom till platsen hade A.AZ. lugnat ned sig och förklarade för dem exakt vad som hänt. Enligt mekanikerna var bränsleröret tilltryckt men inte sönder när de kom till platsen. Det läckte då inte

heller något bränsle från bussen. Röret brast först efter det att bussen var utrymd. Verkstadsteknikern C.K. kom till platsen först senare.

Nobina polisanmälde A.AZ. för händelsen vid rondellen.

Bussen bogserades sedermera till Scaniaverkstaden där den reparerades. Den kostnad arbetsgivarparterna uppgivit för reparationen av skadorna är för hög.

A.AZ. kände inte till de aktuella vägarbetena när han började sitt pass. Informationen fanns inte på det blädderblock som brukar innehålla sådan information. Förarna är inte skyldiga att söka information via intranätet innan arbetsdagen börjar.

Information till chaufförerna

A.AZ. har inte fått del av informationsskriften "När olyckan är framme".

Händelsen hösten 2011

Någon gång i november 2011 ringde M.A. till A.AZ. för att boka tid för ett utvecklingssamtal. A.AZ. var vid den tiden deltidssjukskriven och tog starka värktabletter. När A.AZ. avslutade sitt arbete för dagen ville han få sova ostört. Om han blev väckt fick han yrsel och hade även svårt för att prata. A.AZ. förklarade detta för M.A. och bad honom att kontakta A.A. för att boka in en lämplig tid för ett utvecklingssamtal. Trots detta ringde M.A. påföljande dag hem till honom och väckte honom när han sov. A.AZ. uppmanade på nytt M.A. att låta A.A. boka en tid. Samma sak upprepades emellertid även den tredje dagen. A.AZ. tog då kontakt med M.A. och begärde att hans hemtelefonnummer skulle tas bort från Nobinas telefonlista. Det var tillräckligt att arbetsgivaren hade tillgång till hans mobiltelefonnummer där de kunde lämna ett meddelande. M.A. vägrade dock att ta bort hans hemtelefonnummer från telefonlistan. A.AZ. blev upprörd över M.A:s agerande som han uppfattade som rena trakasserier.

Det bestrids att A.AZ. skulle ha skrikit till eller hotat M.A. eller P.J., som var gruppchef. A.AZ. har varken undertecknat eller tagit del av den erinran som givits in i målet.

Händelsen den 7 september 2012

A.AZ. kom den 7 september 2012 till en kurva där det stod en buss som hade kört i diket och som spärrade vägen. Det visade sig att A.AZ. kört in på fel väg och den var mycket smal. Han kontaktade trafikledningen och informerade om situationen. För att kunna vända bussen tvingades han att köra fram och backa bussen ett antal gånger. Till sist lyckades han vända bussen men bakkdelen slog i den ojämna vägen. Han stannade bussen efter cirka 100 meter och gick ut för att inspektera bussen men kunde inte upptäcka några skador. Han fortsatte färden och såg senare i backspeglarna att bakluckan var öppen. Han gick ut och stängde luckan. Han ringde även trafikledningen men minns inte vad han sade. Han

minns dock att det inte var något fel på ljuddämparen när han kontaktade trafikledningen.

När bussen närmade sig Slussen påtalade en passagerare att det var något som hängde ned från den bakre delen av bussen. Han stannade bussen och såg något som liknade en dunk som hängde ner. Han kontaktade trafikledningen och berättade detta och förklarade att han inte kunde fortsätta sin körning. Passagerarna fick gå av eftersom det inte var möjligt att fortsätta resan till Slussen. Trafikledningen frågade honom om han kunde köra tillbaka bussen till depån i Tyresö vilket han även gjorde.

A.AZ. har således talat om för trafikledningen att han var tvungen att vända bussen, att bakluckan till bussen var öppen och att ljuddämparen hängde ned från bussen. Trafikledningen har fått all information som varit tillgänglig för honom.

Nobina anklagade A.AZ. för samtliga skador som uppkommit på bussen utan att närmare utreda vilka skador som kunde ha funnits redan före dikeskörningen. J.L. har inte haft något samtal med A.AZ. efter händelsen där han förklarat vikten av att anmäla incidenter till trafikledningen samt att ge trafikledningen korrekt information.

Händelsen den 3 oktober 2012

Efter olyckan med bussen den 7 september 2012 blev A.AZ. vid ett par tillfällen inkallad till möten med J.L. J.L. krävde gång på gång att A.AZ. skulle redogöra för vad som hänt den 7 september 2012, vilket han gjorde. De hade olika uppfattningar om vilka skador som hade orsakats av A.AZ. och vilka skador som redan funnits på bussen före körningen. När A.AZ. i oktober 2012 fick reda på att han skulle ha ett samtal med J.L. förklarade han för honom att han inte vill delta i något ytterligare samtal. Han menade därvid att han inte ville ha ytterligare samtal angående händelsen den 7 september 2012. När han fick klart för sig att det istället handlade om ett utvecklingssamtal blev han lättad och förklarade detta för J.L. Av någon anledning blev J.L. upprörd och reste sig och följde efter A.AZ. samtidigt som han ifrågasatte om A.AZ. skulle infinna sig till utvecklingssamtalet. A.AZ. förklarade att han skulle komma till mötet och att J.L. ”kunde gå och sätta sig igen”. Det bestrids att J.L. skulle ha haft ett tillrättavisande samtal vid utvecklingssamtalet den 5 oktober 2012.

Händelsen den 19 januari 2013

Den 21 december 2012 tilldelades A.AZ. en skriftlig varning, där det som skäl angavs att han uppvisat ”en oacceptabelt bristande respekt mot arbetsledning med uttalanden som starkt strider mot företagets principer och värderingar”. Den händelse som föranledde Nobina att utdela varningen hade ett direkt samband med A.AZ:s sjukskrivning och trakasserier från J.L. Vid läkarbesöket den 19 december 2012 ställdes A.AZ. inför alternativet att antingen bli sjukskriven eller att bli avstängd från arbetet utan lön. A.AZ. kände sig trakasserad av J.L. och valde därför bli sjukskriven.

Lönen under januari 2013

I januari 2013 beslutade Försäkringskassan att inte bevilja A.AZ. sjukpenning. Efter omprövning av beslutet betalade Försäkringskassan emellertid ut ett belopp om 3 693 kr den 5 februari 2013 som sattes in på hans konto. A.AZ. har inte förstått att han genom denna betalning fått för mycket i lön avseende januari månad. Han har inte heller blivit tillfrågad eller lämnat oriktiga uppgifter angående den uppburna ersättningen från Försäkringskassan.

Denna omständighet har varken angetts i den skriftliga motiveringen till avskedande eller vid varselöverläggningen. Omständigheten får därför, enligt 19 § tredje stycket anställningsskyddslagen inte läggas till grund för avskedandet.

Omplaceringsskyldighet

Det har funnits möjlighet att omplacera A.AZ. till servicehallen. Det fanns inga utlysta tjänster där men Nobina använde sig av ett flertal intermitterant anställda för arbetet som istället hade kunnat erbjudas A.AZ. Han hade tillräckliga kvalifikationer för ett sådant arbete.

Övrigt

Händelsen den 1 juli 2013 var en olycka med en buss föranledd av flaggvaktens bristande dirigeringsförmåga. De omständigheter som lagts till grund för varningarna den 23 november 2011 respektive den 21 december 2012 ligger långt tillbaka i tiden och ligger inte linje med vad som inträffade den 1 juli 2013. Omständigheterna får inte åberopas till stöd för avskedandet. Efter varningen i december 2012 har A.AZ. uppfört sig klanderfritt.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på förbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med A.AZ. och vittnesförhör med busschauffören A.H., mekanikerna D.W. och M.E., insatsledaren vid Södertörns brandförsvarsförbund A.W., huvudskyddsombudet P.M., arbetsplatsombudet I.M., tidigare personalplaneraren vid Nobina A.A., den facklige företrädaren M.F. och tidigare verkstadschefen vid Nobina T.J. Vittnesförhör med ombudsmannen Y.C., som hållits utom huvudförhandling, har spelats upp.

På arbetsgivarparternas begäran har hållits vittnesförhör med tidigare trafikledaren vid Nobina A.B., flaggvakterna L.O., E.H. och M.H., tidigare gruppchefen vid Nobina J.L., tidigare personalchefen vid Nobina E.N., tidigare gruppchefen vid Nobina T.O., förste mekanikern vid Nobina C.K., trafikledaren Z.Z., tidigare gruppchefen vid Nobina M.A., tidigare gruppchefen vid Nobina P.J., gruppcheferna P.H. och U.F. båda från Nobina. På arbetsgivarparternas begäran har hållits syn av rondellen i korsningen Tyresövägen och Lagergrens väg.

På båda parternas begäran har hållits vittnesförhör med D.R., ansvarig för bl.a. framkomlighetsfrågor på Nobina. Parterna har även åberopat skriftlig bevisning samt övervakningsfilmer från bussen den 1 juli 2013.

Kommunal har efter huvudförhandlingen inkommit med nytt processmaterial.

Om huvudförhandling hållits är utgångspunkten att domen ska grundas på vad som förekommit vid denna (17 kap. 2 § rättegångsbalken). Enligt praxis gäller att material som en part vill införa i målet efter det att målets handläggning har avslutats får beaktas endast om det föreligger särskilda omständigheter (se bl.a. NJA 1986 s. 94). Arbetsdomstolen finner att sådana särskilda omständigheter inte föreligger. Det har heller inte av vad förbundet åberopat framkommit sådana omständigheter att Arbetsdomstolen finner det nödvändigt att med stöd av 42 kap. 14 § rättegångsbalken komplettera utredningen (se AD 1993 nr 91). Arbetsdomstolen lämnar därför det ingivna materialet utan avseende.

Domskäl

Tvisten

Tvisten gäller frågan om bolaget haft laglig grund för att avskeda A.AZ. eller i vart fall säga upp honom från anställningen.

Arbetsgivarparternas har som grund för att skilja A.AZ. från anställningen åberopat sex olika händelser. Arbetsdomstolen kommer i det följande att behandla dessa.

1. Händelsen den 1 juli 2013

Utredningen visar i korthet följande. Den 1 juli 2013 på morgonen körde A.AZ. en buss med passagerare mot Tyresö kyrka. Vid en rondell i korsningen Tyresövägen och Lagergrens väg pågick vägarbeten och ett antal flaggvakter fanns på plats för att dirigera trafiken. Ett körfält efter rondellen – i den färdriktning som A.AZ. körde – var avstängt och trafiken skulle därför köra ut ur rondellen i vänster körfält. Den svängen var svår att göra om man körde i högervarv genom rondellen. Flaggvakterna ledde därför trafiken i vänstervarv genom rondellen, dvs. i motsatt riktning mot vid normal trafik. När A.AZ. kom till rondellen stoppades han av en kvinnlig flaggvakt. Han fick vänta vid rondellen ca fem minuter. A.AZ. körde därefter genom rondellen i högervarv. När han svängde ur rondellen körde bussen över en refug och skadades så att den inte kunde köra vidare. A.AZ. kontaktade trafikledningen men rapporterade inte att han hade kört över en refug.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att A.AZ. körde in i rondellen i strid med flaggvakternas instruktioner, att han inte brydde sig om flaggvakternas instruktioner att köra genom rondellen i vänstervarv, att det var grovt vårdlöst att köra över refugen, att han inte korrekt rapporterade om bussens skador till trafikledningen samt att han uppträtt kränkande mot en flaggvakt bl.a. genom att skrika könsord. Förbundet har väsentligen förnekat detta och framhållit att det inträffade var en olyckshändelse.

A.AZ. har berättat i huvudsaklig överensstämmelse med vad förbundet uppgivit. Han har bl.a. berättat att den kvinnliga flaggvakten vid två tillfällen tydligt visade med armen och flaggan att han skulle köra framåt i rondellen samtidigt som den manliga flaggvakten tog några steg åt sidan och visade att det var klart att köra.

Flaggvakterna L.O., E.H. och M.H. har samstämmigt berättat att A.AZ. körde in i rondellen mot flaggvaktens instruktioner. Av förhören med dem framgår följande. L.O:s uppgift var att stoppa och sedan dirigera trafiken i vänstervarv in i rondellen i mötande trafiks körfält vilket hon gjorde genom att först höja flaggan för att stoppa trafiken och sedan vinka fram fordonen med händerna. När A.AZ. blev stoppad visade han tydligt att han var stressad över att behöva vänta. Efter en stund blev L.O. avbytt av M.H. Varken L.O. eller M.H. gav A.AZ. klartecken att köra. Trots detta körde A.AZ. in i rondellen i högervarv och mot M.H:s höjda flagga.

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. Av förhören med flaggvakterna och A.AZ. samt filmerna från övervakningskameran framgår att A.AZ. vid tillfället var mycket stressad. Av förhören med flaggvakterna framgår att de inte gav A.AZ. tillåtelse vare sig att köra in i rondellen eller att passera den i högervarv. Han har således kört i strid med flaggvakternas instruktioner. Det kan emellertid inte uteslutas att A.AZ. i sitt stressade tillstånd kan ha missförstått flaggvakternas instruktioner, särskilt med beaktande av att M.H. och L.O. avlöst varandra i nära anslutning till att han körde in i rondellen. Utredningen ger således inte tillräckligt stöd för att A.AZ. medvetet ignorerat flaggvakternas instruktioner. Däremot har han, enligt Arbetsdomstolens mening, på ett allvarligt sätt brutit i den aktsamhet som måste krävas av en bussförare genom att inte förvissa sig om att han följde flaggvakternas instruktioner.

Efter att A.AZ. kört in i rondellen följde han den i högervarv. Av förhöret med E.H. och övervakningsfilmen framgår att hon med händerna och flaggan försökte förmå A.AZ. att köra runt i rondellen och tillbaka samma väg som han kom, vilket han inte gjorde. Han gjorde istället en högersväng ut ur rondellen och körde därvid över en refug varvid bussen tillfogades skador.

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. Genom utredningen, främst övervakningsfilmen och den syn på platsen som hållits, står det klart att A.AZ. måste ha förstått att han inte kunde svänga ut ur rondellen utan att i vart fall bussens bakre delar skulle passera över refugen. Däremot går det, enligt Arbetsdomstolens mening, inte av utredningen att med säkerhet dra slutsatsen att A.AZ. måste ha insett att eller varit likgiltig för om bussen skulle skadas genom att han körde över refugen. Annat är inte visat än att han passerade refugen i krypfart. Även med denna bedömning gjorde A.AZ. en allvarlig missbedömning när han valde att svänga ut ur rondellen genom att passera över refugen med delar av bussen.

Av utredningen framgår vidare följande. Efter att A.AZ. kört över refugen stannade bussen efter ca 50 meter. A.AZ. kontrollerade under bussen och kontaktade trafikledningen. Genom förhören med bl.a. A.AZ. och Z.Z. är det

utrett att A.AZ. därvid inte informerade trafikledningen om att bussen råkat ut för en olycka och att dess underrede hade skadats. I målet har hållits förhör med ett flertal personer om och i vilken utsträckning det förekommit läckage av någon vätska under bussen samt om denna vätska varit etanol och vilken brandrisk som detta läckage i så fall inneburit. Utredningen ger inte stöd för att det förekommit något märkbart läckage av vätska när A.AZ. ringde till trafikledningen.

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. Utredningen visar att A.AZ. när han kontaktade trafikledningen på ett missvisande sätt rapporterade om vad som hade hänt och de skador på bussen han måste ha iakttagit. Hans förklaring till att han inte berättade vad som hänt – att han inte kom på vad refug heter på svenska – kan inte förklara att han inte sagt att det rörde sig som en olycka. Däremot kan det inte läggas A.AZ. till last att han inte rapporterat om något läckage och det är heller inte visat att hans bristande information utsatt honom själv och passagerarna för risker. A.AZ. har förklarat att det är självklart att förare ska rapportera de skador de ser till trafikledningen.

Av utredningen framgår att flaggvakten E.H., efter att bussen stannat, sprang fram till A.AZ. E.H. har berättat att hon påtalade för A.AZ. att han agerat felaktigt och att han därvid skrikit kränkande könsord till henne. L.O. har berättat att hon stod en bra bit därifrån men ändå tydligt hörde vad A.AZ. skrek. A.AZ. har själv vidgått att han uttalat könsord men att detta inte var riktat till E.H.

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. Genom E.H:s och L.O:s samstämmiga uppgifter är det styrkt att A.AZ. uppträtt kränkande mot E.H. genom att skrika könsord till henne. Detta skedde när han befann sig i Nobinas buss iförd bolagets uniform. Agerandet har skett mot en flaggvakt med uppgift att dirigera trafiken. Ett sådant agerande från en bussförare är helt oacceptabelt. En i någon mån förmildrande omständighet är att incidenten inträffade efter att olyckan skett och att A.AZ. då tycks ha varit upprörd och stressad samt att E.H. i denna situation sökt upp honom och – möjligen på bryskt sätt – klandrat honom för det inträffade. Att A.AZ. i denna situation inte kunnat besinna sig är i viss mån förståeligt, men gör inte agerandet ursäktligt.

2. Händelsen hösten 2011

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att A.AZ. under hösten 2011 skrikit hotelser och betett sig hotfullt mot M.A. och P.J., vilket han erhöll en varning för. Förbundet har förnekat att A.AZ. skrikit till eller hotat M.A. och P.J. Förbundet har invänt att även om A.AZ. betett sig på angivet sätt har hans handlande varit ursäktligt. Han har inte tagit del av någon varning eller undertecknat en sådan.

M.A., P.J., U.F. och P.H., som alla var gruppchefer vid Nobina, har samstämmigt berättat följande om händelsen. A.AZ. kom in i det rum där de fyra arbetade. A.AZ. skrek och var mycket upprörd och aggressiv. Han hotade att slå både M.A. och P.J. A.AZ. har bekräftat att händelsen ägt rum och att han var upprörd, men har förnekat att han hotat M.A. och P.J.

Av förhören framgår att bakgrunden till händelsen var att M.A. någon eller några dagar tidigare ringt till A.AZ. för att boka in ett medarbetarsamtal. Olika uppgifter har lämnats om hur många gånger M.A. ringde. A.AZ. har förklarat att han på grund av sjukdom behövde sova på eftermiddagen och att han blev störd när M.A. ringde. Av förhören framgår att A.AZ., när han sökte upp M.A. den aktuella dagen, ville att M.A. skulle ta bort hans hemtelefonnummer ur bolagets register, vilket han inte gjorde. M.A. har berättat att detta berodde på att han saknade behörighet att ändra i det aktuella dataprogrammet.

M.A. och U.F. har vidare berättat följande. Vid ett möte något senare förklarade de för A.AZ. att hans beteende var oacceptabelt. De hade förberett en skriftlig varning som lästes upp för honom. A.AZ. vägrade dock ta emot denna. Varningen skickades därför till honom. P.M. har bekräftat att arbetsledningen uttryckte att A.AZ. agerande inte var acceptabelt. A.AZ. har berättat att mötet främst handlade om att arbetsledningen inte skulle ringa honom på hans hemtelefon.

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. Genom förhören med M.A., P.J., U.F. och P.H. är det styrkt att A.AZ. hotat M.A. och P.J. på sätt som arbetsgivarparterna gör gällande. Även om domstolen skulle godta A.AZ:s uppgift att M.A. trakasserat honom genom att ringa honom i hemmet vid upprepade tillfällen, kan detta inte försvara hans agerande, som ägt rum en eller flera dagar efter telefonsamtalen. Någon annan omständighet som kan förklara hans agerande har inte förts fram. A.AZ:s agerande är helt oacceptabelt och ska inte behöva tålas på någon arbetsplats. Vidare är det genom förhören med M.A., U.F. och P.M. samt den återopade skriftliga varningen styrkt att Nobina vid det efterföljande mötet förklarade för A.AZ. att hans agerande var oacceptabelt. Det är också utrett att en skriftlig varning skickades till honom. En annan sak är att A.AZ., såvitt framkommit av förhöret med honom, inte tagit till sig budskapet.

3. Händelsen den 7 september 2012

Arbetsgivarparterna har även återopat en händelse den 7 september 2012 då A.AZ. ska ha försökt vända bussen på en smal väg med bl.a. dikeskörning som följd. Arbetsgivarparterna har påstått att det uppstått skador på bussen som A.AZ. inte rapporterade till trafikledningen, bl.a. en ljuddämpare som hade lossnat och släpade i marken. Förbundet har gjort gällande att trafikledningen fått del av all information som varit tillgänglig för A.AZ.

A.AZ. har berättat i överensstämmelse med vad som tidigare redovisats som förbundets sakframställan.

J.L. har berättat i huvudsak följande. Den aktuella dagen hörde han ett högt skrammel från en buss som kördes in på bolagets depå. När han gick ut för att inspektera bussen såg han att bussens ljuddämpare hängde löst. Föraren hade avvikit från depån utan att lämna en skriftlig skaderapport. Det framkom att A.AZ. kört den aktuella bussen och att trafikledningen endast fått information om att bussens baklucka inte gick att stänga. Någon uppgift om den trasiga

ljuddämparen hade inte lämnats. En kollega till A.AZ., som varit vittne till incidenten, hade hört och sett att bussens ljuddämpare skadats när A.AZ. försökt backa uppför en brant backe och att han därefter fortsatt sin färd trots att det ”brakat och skrapat i halva Brevik”. Vid ett rutinmässigt utredningssamtal som ägde rum efter händelsen erkände A.AZ. att det gått till på det sätt som vittnet berättat men vidhöll att han inte varit medveten om skadornas omfattning.

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. Av A.AZ:s berättelse framgår att han till trafikledningen anmält de skador på bussen han uppmärksammat. J.L:s berättelse innehåller inga förstahandsuppgifter om t.ex. vid vilken tidpunkt olika skador på bussen uppträtt eller vilka skador som anmälts till trafikledningen. Arbetsgivarparterna har inte åberopat någon annan bevisning i denna del. Det är därmed inte visat att A.AZ. lämnat felaktiga och ofullständiga uppgifter till trafikledningen vid det aktuella tillfället. Däremot har J.L:s iakttagelser och de uppgifter han fått, givit honom befogad anledning att utreda vad som inträffat, vilket har viss betydelse för bedömningen av händelsen den 3 oktober 2012.

4. Händelsen den 3 oktober 2012

Arbetsgivarparterna har påstått att A.AZ. skrikit till sin chef J.L. i samband med en kallelse till ett utvecklingssamtal varefter J.L. höll ett tillrättavisande samtal med honom. Förbundet har förnekat detta.

Parterna är ense om att J.L. den aktuella dagen kallade A.AZ. till ett utvecklingssamtal den 5 oktober 2012. Däremot går meningarna isär på vilket sätt A.AZ. reagerat på kallelsen. A.AZ. har förnekat att han skulle ha skrikit åt J.L. och berättat i överensstämmelse med vad som tidigare redovisats som förbundets sakframställan. J.L. har berättat att A.AZ. hade höjt rösten och skrikit ”jag vill inte ha något samtal, jag vill inte prata med dig” samtidigt som han viftat med armarna och skrikit ”gå tillbaka till din plats”. Vittnet T.O. som befann sig i ett angränsande rum har bekräftat J.L:s uppgifter.

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. J.L:s berättelse vinner sådant stöd av T.O:s vittnesmål att den ska läggas till grund för Arbetsdomstolens bedömning. Av J.L:s berättelse framgår att A.AZ. uppträtt obalanserat genom att skrika och vifta med armarna mot honom. J.L. har dock inte bekräftat att A.AZ. gjort utfall mot honom. Han har istället berättat att han först trodde att A.AZ. gjorde ett utfall och att han då blev rädd, men sedan insåg att A.AZ. viftade med armarna för att få J.L. att gå tillbaka till sin plats. Utredningen ger inget stöd för att J.L. före den aktuella händelsen skulle ha trakasserat A.AZ. genom att gång på gång kräva att A.AZ. skulle redogöra för händelsen den 7 september 2012. Som anförts ovan hade J.L. befogad anledning att undersöka vad som inträffat. Med beaktande av utredningen i övrigt finns det inte skäl att ifrågasätta J.L:s uppgift att han tog upp det inträffade med A.AZ. vid utvecklingssamtalet den 5 oktober 2012.

5. Händelsen den 19 december 2012

Parterna är ense om att A.AZ. under ett inbokat läkarbesök på Previa sagt eller skrikit åt J.L. att han skulle ”dra åt helvete” vid två tillfällen och att han den 21 december 2012 erhöll en skriftlig varning med erinran om att anställningen var i fara om beteendet upprepades.

Förbundet har i denna del gjort gällande att A.AZ. känt sig trakasserad av J.L. och att han befunnit sig i stark psykisk press när han på Previa ställdes inför alternativen sjukskrivning eller att bli avstängd utan lön.

A.AZ. och J.L. har berättat i huvudsak i överensstämmelse med vad som redovisats som respektive parts sakframställan. M.F., som deltog i mötet som företrädare för Kommunal, har berättat att A.AZ. var arg och förtvivlad när han kom till mötet på Previa och att han kände sig kränkt och trakasserad av J.L.

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. Parterna är ense om att A.AZ. bett J.L. att dra åt helvete. Det finns inte skäl att ifrågasätta att A.AZ. var arg och förtvivlad när han kom till mötet på Previa och att han uppfattade sig kränkt och trakasserad av J.L. Utredningen ger dock inget stöd för att han haft fog för denna uppfattning. Tvärtom visar utredningen att arbetsledningens åtgärder såväl vid händelserna i september och oktober som i december 2012 varit adekvata i förhållande till vad som förevarit. Med hänsyn till A.AZ:s egen syn på de konflikter som förevarit – att han blivit kränkt och trakasserad av arbetsledningen – har det inte, som förbundet gjort gällande, kunnat krävas av Nobina att ytterligare överväga om de problem som förekommit i A.AZ:s agerande haft samband med något sjukdomstillstånd.

6. Lönen i januari 2013

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att A.AZ. uppsåtligen lämnat oriktiga uppgifter till arbetsledningen och att han därigenom erhållit för mycket lön för januari 2013.

Förbundet har gjort gällande att denna omständighet inte får läggas till grund för avskedandet eftersom den angetts varken i den skriftliga motiveringen till avskedande eller vid varselöverläggningen. Arbetsgivarparterna har invänt att Nobina fick kännedom om att A.AZ. fått för mycket lön först efter avskedandet.

T.O. har berättat att Nobina först i slutet av augusti 2013 fick kännedom om att A.AZ. fått sjukpenning för januari 2013 och att han därmed uppburit för mycket lön. Det finns, enligt Arbetsdomstolens mening, inte skäl att ifrågasätta denna uppgift. Eftersom Nobina fått kännedom om omständigheten efter avskedandet får arbetsgivarparterna göra gällande denna omständighet utan hinder av att den inte berördes i beskedet om avskedande eller vid varselöverläggningen (se AD 2005 nr 61 och AD 1986 nr 67).

Förbundet har gjort gällande att A.AZ. inte förstått att han fått för mycket lön från bolaget.

Av utredningen framgår följande. A.AZ. var under januari 2013 sjukskriven av läkare och arbetade inte. Försäkringskassan meddelade under januari 2013 att den övervägde att inte betala någon sjukpenning eftersom läkarintyget inte stödde att A.AZ:s arbetsförmåga var nedsatt. Efter kontakt med A.AZ., beslutade bolaget att kompensera honom för den uteblivna sjukpenningen. Nobina betalade den 25 januari 2013 ut lön om 6 703 kr. Någon dag senare betalade bolaget ut kompensationen för den uteblivna sjukpenningen med 3 200 kr. I början av februari omprövade Försäkringskassan sitt beslut och betalade sjukpenning för januari med 3 693 kr. Den 25 februari betalade Nobina lön med 9 506 kr.

Parterna är överens om att A.AZ. härigenom har blivit överkompenserad och att han är skyldig att återbetala visst belopp.

A.AZ. har förnekat såväl att han förstått att han fått för mycket lön som att han under våren 2013 skulle ha blivit tillfrågad om han fått någon sjukpenning för januari. J.L. har berättat att han under våren 2013 ”i förbifarten” frågade A.AZ. om han fått någon sjukpenning, vilket denne svarade att han inte fått.

Arbetsdomstolen gör i denna det följande bedömning.

A.AZ. har under perioden 25 januari–5 februari 2013 fått två utbetalningar från Nobina och en från Försäkringskassan om sammanlagt ca 13 600 kr, vilket är ungefär 3 000 kr mer än han brukade få i lön en månad utan frånvaro. Det finns enligt Arbetsdomstolens mening inte skäl att ifrågasätta att Försäkringskassan skickat en underrättelse om utbetalningen den 5 februari 2013 till A.AZ. Han har även fått lönesked i januari och februari 2013. Av dessa går dock endast med stora svårigheter att utläsa vilket belopp A.AZ. fått för utebliven sjukpenning i januari. Sammantaget ger dessa omständigheter stöd för att A.AZ. borde ha fattat misstankar om att han fått för mycket betalt. Däremot är det inte visat att han medvetet uppburit för mycket. Inte heller är det mot A.AZ:s förnekande visat att han medvetet lämnat felaktiga uppgifter till arbetsledningen i detta avseende. Det är därför inte visat att A.AZ. i denna del agerat på ett sätt som kan läggas honom till last vid en prövning av om det föreligger laga grund för avskedande eller saklig grund för uppsägning.

Föreligger grund för avskedande eller saklig grund för uppsägning?

Enligt 18 § anställningsskyddslagen får en arbetstagare avskedas om han eller hon grovt åsidosatt sina åligganden gentemot arbetsgivaren. Därmed avses sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som inte rimligen ska behöva tålas i något rättsförhållande. Hot om våld på en arbetsplats eller i anknytning till arbetet, inte minst när anställda i arbetsledande ställning utsätts för detta från underställd person, utgör också i regel grund för avskedande (se t.ex. AD 2006 nr 63).

Arbetsdomstolen har gjort följande bedömning. A.AZ. den 1 juli 2013 på ett allvarligt sätt brustit i den aktsamhet som måste krävas av en bussförare genom att köra in i rondellen utan att förvissa sig om att han hade flaggvaktens tillstånd att göra detta. Vidare gjorde han en allvarlig missbedömning när han valde att

svänga ut ur rondellen genom att med delar av bussen passera över refugen. Han har också när han kontaktade trafikledningen på ett missvisande sätt rapporterat om vad som hade hänt och om de skador på bussen han måste ha iakttagit. Slutligen har A.AZ. uppträtt kränkande mot en flaggvakt genom att skrika könsord till henne. Det sistnämnda beteendet är helt oacceptabelt, men situationen har varit sådan att det är i viss mån förståeligt att A.AZ. inte kunnat besinna sig. Sammantaget förtjänar A.AZ. allvarlig kritik för det inträffade, men det är enligt Arbetsdomstolens mening inte fråga om ett sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som utgör grund för avskedande.

Arbetsdomstolen har vidare funnit att A.AZ. under hösten 2011 vid ett tillfälle skrikit hotelser och betett sig hotfullt mot två arbetsledare. Agerandet var, enligt Arbetsdomstolens mening, av sådan allvarlig art att det skulle ha kunnat utgöra laga grund för avskedande. Händelsen låg dock vid uppsägningstillfället relativt långt tillbaka i tiden. Slutligen har Arbetsdomstolen funnit att A.AZ. den 3 oktober och den 19 december 2012 uppträtt aggressivt och olämpligt mot sin närmaste arbetsledare. Inte vid något av de tre nu nämnda tillfällena kan A.AZ:s agerande förklaras av att han blivit provocerad eller trakasserad av arbetsledningen. Tvärtom visar utredningen att arbetsledningen i oktober och december 2012 agerat på ett rimligt sätt mot bakgrund av de indikationer ledningen fick om hur A.AZ. fungerade som bussförare. Arbetsledningen har efter alla de tre händelserna uppmärksammat A.AZ. på att hans ageranden inte kan accepteras, dels genom skriftliga varningar den 23 november 2011 och den 21 december 2012, dels genom en muntlig tillsägelse med anledning av misskötsamheten den 3 oktober 2012.

A.AZ. har vid fyra tillfällen inom två år – varav de tre sista låg inom nio månader – uppträtt aggressivt och omdömeslöst mot arbetsledning och personer som satts att leda trafiken. Gemensamt för de fyra tillfällena är att A.AZ. inte kunnat kontrollera sitt humör i situationer där han fått anvisningar eller tillrättavisanden av andra. Arbetsdomstolen anser inte att den samlade misskötsamheten är av sådan art att den utgör ett sådant grovt åsidosättande av hans åligganden att bolaget haft rätt att avskeda honom. A.AZ. har dock, genom sitt agerande och genom att inte efter upprepade påpekanden inse allvaret i vad som lagts honom till last, visat sig klart olämplig för sitt arbete. Det har inte skäligen kunnat krävas att Nobina skulle omplacera honom till annat arbete. Med beaktande härav föreligger saklig grund för uppsägning.

Sammanfattande bedömning och rättegångskostnader

Arbetsdomstolen har alltså funnit att det inte förelegat laga grund för avskedande, men väl saklig grund för uppsägning. Förbundets yrkande om ogiltigförklaring av avskedandet ska därför avslås. Däremot ska Nobina åläggas att betala allmänt skadestånd till A.AZ. för det felaktiga avskedandet. Det allmänna skadeståndet bestäms till 50 000 kr.

Vid denna utgång är A.AZ. berättigad till semesterersättning avseende uppsägningstiden. Om beloppet – 9 087 kr – råder ingen tvist. Förbundet har medgett att avräkning ska ske med 4 765 kr. Bolaget är därmed skyldigt att betala resterande belopp om 4 322 kr i semesterersättning.

Med hänsyn till utgången i målet ska vardera parten stå sin rättegångskostnad.

Domslut

1. Svenska Kommunalarbetareförbundets yrkande om ogiltigförklaring avslås.
2. Nobina Sverige AB ska till A.AZ. betala 50 000 kr i allmänt skadestånd med ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 november 2013 till dess betalning sker.
3. Nobina Sverige AB ska till A.AZ. betala semesterersättning med 4 322 kr med ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 februari 2014 till dess betalning sker.
4. Vardera parten ska stå för sina rättegångskostnader,

Ledamöter: Jonas Malmberg, Inga Jerkeman, Charlott Richardson, Göran Söderlöf, Marcel Carlstedt och Carl-Gustaf Hjort. Enhälligt.

Rättssekreterare: Inge-Marie Nilsson